

Artur Jazdon

Janina Dydowicz (03.09.1930-16.12.2003) : wspomnienie pośmiertne

Biblioteka 8 (17), 275-280

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**JANINA DYDOWICZ (03.09.1930–16.12.2003)
WSPOMNIENIE POŚMIERTNE**

Dnia 20 grudnia 2003 roku na poznańskim cmentarzu na Miłostowie rodzina, liczne grono przyjaciół i współpracowników towarzyszyło Janinie Dydowicz w jej ostatniej drodze na miejsce wiecznego spoczynku.

Janina Dydowicz urodziła się w Wołominie 3 września 1930 r. w inteligentnej rodzinie Agnieszki (z d. Seifert) i Wacława Kroczyńskich. W 1946 r. wraz z rodzicami przeniosła się do Poznania, gdzie ukończyła gimnazjum i liceum ogólnokształcące, uzyskując w 1950 r. świadectwo dojrzałości. W latach 1951–1956 studiowała na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Poznańskiego, uzyskując tytuł magistra historii. Już w trakcie studiów wybrała sobie specjalizację, której miała być wierna przez całe swe życie. Była to historia kultury materialnej, a jej autentyczną fascynację tym obszarem poświadczają liczne publikacje i zespołowe projekty badawcze, w których brała udział.

Zapewne te zainteresowania skierowały ją do Muzeum Archeologicznego, Katedry Etnografii czy Instytutu Historii Kultury PAN, gdzie – jeszcze jako studentka – wykonywała prace zleczone. Wtedy też zdobyła swe pierwsze doświadczenia bibliotekarskie – przez 3 lata prowadziła bibliotekę najpierw w Instytucie Historii Kultury Materialnej, później (lata 1959–1964) w Poznańskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Na zlecenie Zakładu Badań na Funkcjonowaniu Szkolnictwa Wyższego przy MSW zajmowała się problematyką czytelnictwa w bibliotekach naukowych. W tym samym czasie pełniła obowiązki konsultanta ds. kultury ludowej w Wydziale Kultury Ludowej WRN. Rozliczne obowiązki i podejmowane zajęcia nie przeszkodziły jej w przygotowaniu pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Topolskiego rozprawy doktorskiej *Historyczne warunki kształtowania się*

i zanikania wiejskich zwyczajów gospodarczych, którą obroniła 25.02.1963 jako pierwsza, co później wielokrotnie z dumą podkreślała, doktorantka tego wybitnego uczonego.

Tak ukształtowana zawodowo i naukowo z dniem 1 października 1964 roku zatrudniona została w Bibliotece Głównej UAM w Poznaniu na stanowisku bibliotekarza, awansując w styczniu 1966 roku na stanowisko starszego bibliotekarza. Pierwszym jej miejscem pracy stała się Sekcja Bibliograficzna Oddziału Informacji Naukowej. Szybko opanowała tajniki pracy w bibliotekarstwie naukowym i włączyła się w główny nurt życia bibliotecznego: prowadziła zajęcia dydaktyczne, współuczestniczyła w organizacji konferencji naukowych i podejmowanych przez Bibliotekę inicjatywach. Wcześniej też wstąpiła do Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a krok ten był wyrazem autentycznego zainteresowania problemami nowego dla niej środowiska, które rychno stało się „jej środowiskiem”.

Mimo nowych obowiązków kontynuowała swe dotychczasowe zainteresowania badawcze nad historią materialną: stale uczestniczyła w pracach Komisji Koordynacyjnej Badań nad Dziejami Wsi przy Instytucie Historii PAN, wygłaszała referaty m.in. na Kongresie Kultury Polskiej w 1966. To ważny rys osobowości dr Dydowicz – umiejętność godzenia bez wzajemnej szkody różnych zadań, powinności i ról, które przyszło jej spełniać. Dbała też o podniesienie swych bibliotekarskich kwalifikacji. W latach 1966–1968 uczestniczyła w kursie przygotowawczym dla kandydatów do egzaminu dla bibliotekarzy dyplomowanych, a w lipcu 1968 roku, podjęła decyzję o przystąpieniu do tegoż egzaminu. Załączony do wniosku wykaz publikacji obejmował 17 prac opublikowanych i 10 w druku, wśród których zauważamy również recenzje i bibliografie z zakresu metodologii nauk, co stało się jej specjalizacją na wiele lat. Wspomniany dorobek i opinia Dyrektora Biblioteki pozwoliły zapewne Rektorowi UAM powołać dr J. Dydowicz na stanowisko adiunkta bibliotecznego z dniem 1 września 1968, tj. przed przystąpieniem do wspomnianego egzaminu. Zaufania przełożonych nie zawiodła i wymagany egzamin zdała w czasie sesji odbywającej się w dniach 13–16 grudnia 1968 r. w Łodzi.

Z dniem 1.10.1969 r. Janinę Dydowicz powierzono kierowanie Sekcją Bibliograficzną. W ówczesnym kwestionariuszu ocen możemy przeczytać: „osoba rzetelna, odpowiedzialna, pracowita, efektywna, potrafi pracować w zespole, ambitna o żywych i wszechstronnych zainteresowaniach intelektualnych, z powodzeniem oddaje się pracy dydaktycznej, cechuje ją stała troska o doskonalenie swego zawodowego warsztatu. Obraz ten uzupełnia informacja, że od roku 1965 była członkiem zarządu Okręgu SBP, od 1970 przez 11 lat pełniła funkcję jego sekretarza, a w latach 1969–1975 przewodniczyła Sekcji Bibliotek Naukowych.

Ta wysoka ocena, potwierdzona codzienną pracą musiała wpłynąć na przebieg kariery zawodowej Pani dr Dydowicz. W 1972 awansowała na stanowisko kustosa dyplomowanego z jednoczesnym powierzeniem jej stanowiska kierownika Oddziału Prac Naukowych i Dydaktycznych, funkcję tę sprawowała aż do swego przejścia na emeryturę.

Nowe stanowisko pracy pozwoliło w pełni wykorzystać dr J. Dydowicz jej walory intelektualne, przygotowanie zawodowe, zainteresowania naukowe, umiłowanie dydaktyki – czy szerzej – pracy ze studentami i młodymi pracownikami Biblioteki, jak i zdolności organizacyjne. Nie tylko organizowała zajęcia dydaktyczne i praktyki w Bibliotece, ale przygotowała dla nich nowe założenia organizacyjne i programowe, jej organizatorska aktywność objęła również środowiskowe kursy dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych. Na kursach tych Pani dr Dydowicz prowadziła rozliczne zajęcia, dzieląc się z młodszymi kolegami swą wiedzą i doświadczeniem. Kiedy na naszej uczelni powołano Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej dr Dydowicz wprowadzała studentów nowego kierunku w problemy współczesnej kultury oraz zagadnienia organizacji nauki.

Szczególnym jej zainteresowaniem cieszyły się zagadnienia związane z szeroko rozumianą informacją naukową. To dzięki jej zaangażowaniu UAM w Poznaniu jako jedna z dwóch uczelni w kraju zdołał na początku lat 70. w pełni zrealizować postulat Ministerstwa, by szkolenie z zakresu informacji naukowej znalazło się jako przedmiot obowiązkowy na trzecim roku studiów wszystkich kierunków na naszym uniwersytecie. Zajęcia te bardzo wysoko zostały ocenione przez władze ministerialne, dlatego naszej Bibliotece powierzono – i było to sporym wyróżnieniem – szkolenie studentów w zakresie informacji według specjalnego programu przygotowanego przez Międzynarodową Federację Dokumentacji. Ten ciekawy i ambitny program, którym objęto studentów Wydziału Matematyczno-Fizycznego, realizowała, począwszy od roku akademickiego 1973/74 Pani dr Dydowicz.

Nadal systematycznie opracowywała kolejne roczne zestawienia Bibliografii Naukoznawstwa. Przygotowała też skrypt *Wybrane zagadnienia nauki dla potrzeb pracowników INTE*, wydany przez CİNTE w 1974 roku, współpracowała z redakcją *Słownika Pracowników Książki Polskiej*. Nadal jednak pozostała wierna swym pierwotnym zainteresowaniom naukowym i będąc od 1974 roku członkiem Oddziału Poznańskiego Komisji Badań Regionalnych PAN a także współpracownikiem Komisji Etnograficznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, opracowywała rozdziały do kilku ważnych publikacji, m.in. *Wielkopolska w XXX-leciu*, *Dziejów Gniezna*, *Dziejów Poznania* oraz biogramy do *Wielkopolskiego Słownika Biograficznego*. Jej dorobek naukowy obejmował w połowie lat 70. już przeszło 40 pozycji.

Lata siedemdziesiąte to okres bardzo ścisłej środowiskowej współpracy Biblioteki Głównej UAM, Instytutu Bibliotekoznawstwa oraz komisji SBP, jej efektem były liczne konferencje, narady, sympozja, wystawy krajowe i międzynarodowe. W istotny sposób wpływało to na rozwój teorii bibliotekoznawczych, podnosiło poziom i szerokość ofert świadczonych w bibliotekach od naukowych począwszy a na gminnych skończywszy. Pani dr Dydowicz od samego początku bardzo aktywnie uczestniczyła we wszystkich tych przedsięwzięciach i inicjatywach, co poświadczają liczne, przygotowane pod jej kierunkiem, publikacje wykorzystywane również w kształceniu studentów bibliotekoznawstwa.

W szczególny sposób w pamięci środowiska zapisały się organizowane systematycznie do 1978 roku ogólnopolskie spotkania wykładowców „Podstaw informacji naukowej”, tzw. „Szkoly letnie” odbywające się w Jarocinie, których kilkanaście edycji przyczyniło się do wyraźnego podniesienia poziomu kształcenia studentów. Ich efektem stało się m.in. przygotowanie pod jej redakcją *Poradnika metodycznego dla wykładowców przedmiotu „Podstawy informacji naukowej” w uniwersytetach i wyższych szkołach pedagogicznych*, wydanego przez CİNTE w roku 1984.

Zainteresowanie problematyką informacji naukowej kazało jej aktywnie uczestniczyć w pracach Komisji Informacji Naukowej PAN, Oddział w Poznaniu. Na wniosek dyrektora Ośrodka Informacji Naukowej PAN Oddział w Poznaniu, od 1983 roku podjęła w nim dodatkową pracę na ½ etatu, należała do zespołu, który stworzył ogólnopolski projekt systemu informacji z zakresu metodologii nauk (polskiej i obcej). Systematycznie ukazywał się redagowany przez nią biuletyn informacyjny *Przegląd Literatury Metodologicznej*.

Ta wszechstronna aktywność bardzo szybko została zauważona przez otoczenie i honorowana licznymi nagrodami i odznaczeniami: Honorowa Odznaka Miasta Poznania (1975 r.), Zasłużony Działacz Kultury (1975 r.), Srebrny Krzyż Zasługi (1982 r.) oraz wielokrotnie przyznawane nagrody rektorskie.

Lata 80. XX wieku były latami dalszego wzrostu aktywności zawodowej i społecznej dr J. Dydowicz. Znajdowała ona ujście na nowym polu jakim stało się znaczne rozbudowanie dwustronnych kontaktów zagranicznych Biblioteki Uniwersyteckiej. Do tradycyjnych bibliotek partnerskich z Halle i Brna dołączyło kilkanaście nowych z terenu Niemiec Zachodnich, Danii, W. Brytanii, Rosji. Zwiększyło to znacznie możliwości odbywania staży zagranicznych przez pracowników Biblioteki co przyczyniało się do zdobywania przez nich nowych doświadczeń zawodowych. Równocześnie dr J. Dydowicz została członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy Dyplomowanych, pełniąc w niej w końcu lat 80. funkcję sekretarza. W latach 1981–1993 pełniła

również funkcję członka Kolegium Redakcyjnego „Studiów o Książce”. Od roku 1984 była sekretarzem redakcji „Biuletynu Informacyjnego Przegląd Literatury Metodologicznej”, w którym do roku 1992 corocznie publikowała zestawienia bibliograficzne z zakresu metodologii nauk. Dalej prowadziła własną pracę naukową, która owocowała licznymi publikacjami głównie z zakresu metodologii nauk, naukoznawstwa, historii kultury i kultury współczesnej, informacji naukowej i bibliekoznawstwa. Dorobek naukowy dr J. Dydowicz zamknął się ostatecznie liczbą 90 publikacji. Szczególnie ceniła sobie w tym okresie współpracę z Wydawnictwem Naukowym PWN, jako redaktora prowadzącego dział *Kultura* do przygotowywanej (aczkolwiek nigdy nie sfinalizowanej) „Encyklopedii Wielkopolski”.

Z dniem 28 lutego 1991 roku dr Janina Dydowicz przeszła na emeryturę. Nie zerwała jednak kontaktu z Biblioteką, gdyż od następnego już dnia kontynuowała w niej pracę w niepełnym wymiarze czasu. Swym doświadczeniem zawodowym służyła kolejnych 10 lat w Oddziale Udostępniania Zbiorów. Tu w sposób szczególnie wykorzystać mogła swój niewątpliwy dar kontaktu i pracy z ludźmi młodymi.

W całym swym życiu zawodowym charakteryzowały ją pełne zaangażowanie, lojalność, innowacyjność, umiejętność skupiania zespołów współpracowników dla realizacji często nowatorskich i niełatwych zadań, troska o własny, systematyczny rozwój ale i dbałość o rozwój współpracowników, o budowę prawdziwego obrazu zawodu bibliotekarza i nadanie mu właściwej rangi społecznej. Powszechny szacunek wzbudzała jej bezinteresowna życzliwość, koleżeńskość, dostrzeganie problemów współpracowników, dopingowanie młodych adeptów zawodu do systematycznego rozwoju, pomaganie im poprzez włączanie ich do realizowanych przez siebie prac, zabieganie o awanse i wyróżnienia dla nich. Wielu młodszych pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej swoją obecną pozycję zawdzięcza Jej pomocy, ciepłym słowom i uśmiechom, którymi obdarzała nas w trudnych chwilach. Wspominać będziemy Ją także jako osobę dowcipną, pełną wewnętrznego ciepła i serdeczności, której sposób bycia cechowała nieporównana elegancja, naturalny wdzięk i swoisty, tylko jej przypisany styl.

Wspomniana uprzednio ankieta personalna z 1968 roku, mimo bardzo pozytywnej ogólnej oceny, w dziale „Kwalifikacje dydaktyczno-wychowawcze” notowała uwagę przełożonego: „Brak okazji do wykazania się na terenie pracy, wykazuje zaangażowanie w życiu prywatnym”. Tak, rodzina, życie rodzinne zajmowały ważne miejsce w jej życiu. Wcześniej, bo już w 1951 r. wyszła za mąż za Zbigniewa Dydowicza, ze związku tego narodziły się dwie córki Hanna i Ewa, była dobrą, czułą i opiekuńczą matką, często opowiadała

o swych dzieciach, choć – i jest to jedna z uderzających cech jej osobowości – miała niezwykle wycucie granicy między życiem prywatnym a zawodowym, której nigdy nie przekraczała. Potrafiła natomiast, z niezwyklej taktem i subtelnością nadać oficjalnym relacjom pracowniczym rodzinny charakter. Dla wielu młodych pracowników, którzy pod jej okiem zdobywali zawodowe doświadczenie i wiedzę była jak matka i wielu tak o niej myślało. Do końca żyła sprawami biblioteki, często nas odwiedzała, uczestniczyła w organizowanych przez nas wystawach, spotkaniach, zawsze ciekawa wszystkiego, co dzieje się w „jej bibliotece”.